

Ursmart webbstöd till svenska elever

Svenska elever ska få ett webbaserat elevstöd knutet till skolans kursplaner. Bakom satsningen står utbildningsradion (UR) som just nu jobbar fram den första versionen med bland annat brittiska BBC:s satsningar på barn och unga som förebild. Slutmålet är ett webbstöd till alla barn och ungdomar med tillgång till public service-material.

– MENINGEN ÄR att elevstödet ska vara utgå från skolans kursplaner – inte konkurrera med skolan, säger projektutvecklaren Ann Sofi Persson-Stenberg.

Utbildningsradions nystartade projekt går under arbetsnamnet URsmart, och en pilotversion med material för några av grundskoleämnena, sannolikt engelska, svenska och matematik, kommer att lanseras i slutet av 2007 eller i början av nästa år.

Sajten riktar sig till barn och unga men också till deras föräldrar.

– För oss är det viktigt att nå alla elever. Meningen är att de ska få ett stöd för sitt lärande i hemmet, men att det också ska gå att använda i skolan, säger projektledaren Ann Sofi Persson-Stenberg.

Det faktum att eleverna lär mer och mer hemma utanför skolans officiella lärande, gör dessutom ett webbaserat elevstöd ännu mer angeläget. Det finns tankar om att ha journalrärare kopplade till URsmart.

– Föräldrar behöver hjälp med att hjälpa sina barn. De behöver veta vad som händer i skolan, säger Ann Sofi Persson-Stenberg.

I slutändan ska elevstödet omfatta alla grund- och gymnasieskolans ämnen och också utgöra ett viktigt stöd inför de nationella proven. Viktigt är att eleverna har möjlighet att vara med och skapa innehåll själva.

– Visionen är ett webbstöd för eleverna och deras föräldrar där användarna är medproducen-

Computer Tutor. På BBC:s webbplats för lärande, www.bbc.co.uk/learning, finns flera webbaserade stöd för elever och lärare.

ter och där vi har tillgång till publicservice-material, säger Bernt Kviberg, projektledare på UR.

FÖREBILDEN är BBC:s webbaserade elevstöd Bitesize och Jam som är knutna till de brittiska kursplanerna för barn och unga 5–16 år. Sajterna har tillgång till BBC:s utbud. Deras uppdrag är att paketera om materialet så att det passar utbildningsvärlden.

BBC:s elevsatsningar bygger mycket på att eleverna deltar aktivt på sajten. Verktøy som gör det möjligt för användarna att redigera musik och video och skapa egna berättelser med hjälp av datoranimerade figurer är bara några exempel.

– Det viktiga är att nå unga människor. Vi står inför ett paradigmskifte kring lärande. För unga människor idag är internet ett verktyg för lärande som vi måste förstå oss på. Alla vill vara delaktiga och medproducenter, något som BBC har förstått, säger Bernt Kviberg på UR.

CARINA OLSSON

LÄS MER

Bitesize: www.bbc.co.uk/schools/gcsebitesize/
Jam: <https://jam.bbc.co.uk>
UR: www.ur.se

IT I UNDERVISNINGEN

Lönar sig verkligen IT-kompetens?

NÄSTAN ALLA skolledare anser att lärarnas IT-kompetens är viktig för skolans måluppfyllelse – men det är sällan som IT-kompetensen syns i lärarnas lönekuvert. Det visar KK-stiftelsens attitydundersökning kring IT i skolan.

Sidan 2

SYNPUNKTEN

Utmana elevernas kreativitet!

ATT TA TILL vara barn och ungdomars kreativitet och skaparlust är en av skolans stora utmaningar, skriver KK-stiftelsens Stig Roland Rask i en personlig synpunkt. Han menar att ungdomarnas genuina intresse av att skapa och den nya tekniken öppnar fantastiska möjligheter för skolan.

Sidan 3

FORSKNING

Lärgemenskaper utvecklar lärandet

HUR VÄRNAR man den egna kunskaps- och kompetensutvecklingen i en tid då arbetsgivaren lägger allt större ansvar på den enskilde? Svaret kan vara nätbaserade lärgemenskaper. Möt Ove Jobring och Urban Carlén på IT-universitetet som forskar om ämnet. Läs också om Kunskapsnätet, en lärgemenskap för Göteborgs skolor.

Sidorna 4–6

IT I UNDERVISNINGEN

Lärarna i Torsby lär sig webb 2.0

FÖR ATT KUNNA använda nya verktyg i undervisningen måste lärare få tid att lära sig hur. Paul Iman är IT-pedagog i värmändska Torsby och har utvecklat skolornas användning av bland annat blogggar.

Sidan 7

Var med och utforska jordens poler

I mars går startskottet för det Internationella Polaråret. Det är 50 år sedan sist, och 2007 års version innebär att över 1 000 forskare från fler än 60 länder kommer att samarbeta för att utforska jordens polarområden.

Polarområdena innehåller stora mängder kunskap om vår planet; informationen som ligger dold i islagren fungerar som nycklar till gåtan kring hur vårt klimat sett ut genom årtusendena. De arktiska oceanbottarna är historiska arkiv som kan ge ny kunskap om jordens utveckling.

Detta är en bra webbplats att ha som komplement vid arbete med klimatfrågor. För den äventyrslystne utlyses också ett stipendium som delas ut till den högstadiel- eller gymnasielärare som gjort betydelsefulla insatser för att främja naturvetenskap i skolan. Priset är att få följa med isbrytaren Oden under en forskningsexpedition i Arktiska oceanen.

► www.ipy.se

Hej kollikok!

Allas vår Skogsmulle fyller 50 år, och det firas med en splitter ny sajt som ger nya generationer digitalt tillträde till Friluftsrämjandets mesta affischnamn.

På webbplatsen, som riktar sig till små barn, kan man spela spel för att lära sig vad som är okej att lämna kvar i naturen: äppelskrutt eller en läskburk – vad ska slängas i sop-tunnan? Man kan också lyssna på Mullevisor och se på en film där Skogsmulle och en barngrupp är ute i skogen. De luskar ut vilket djur som ligger bakom de små svarta "plupparna" på skogsstigen och undersöker myrornas imponerande stack.

För lärare finns dessutom ett sökbart kalendarium som listar alla Skogsmulleaktiviteter i landet. Låt Skogsmulle på webben inspirera till att flytta ut klassrummet i skogen! Hälsa på smådjuren, förundras över myrornas flit och ät en härlig matsäck medan ni pratar med barnen om hur man njuter av djur och natur – och hur man skyddar densamma.

► www.skogsmulle.se

FRILUFTSRÄMJANDET

Ska det löna sig med IT-kompetens?

Nästan alla skolledare tycker att lärarnas IT-kompetens är viktig för skolans målpuppfyllelse – men få skolledare låter IT-kompetens påverka sina lärares löneutveckling. Det visar KK-stiftelsens attitydundersökningar kring IT i skolan.

– **JAG TROR ATT** det här kan handla om skolledarnas egen inställning och erfarenhet av att använda ny teknik, säger Fredrik Pedersen-Dambo, IT-pedagog i Vårby skolor.

– Det talas mycket om fortbildning för pedagoger men det kan vara minst lika viktigt, om inte viktigare, att skolledaren får fortbildning.

Per-Ola Jacobson som jobbar med Rektorsakademien och har varit rektor i Kalmarregionen är inne på samma linje.

– Hur djup är egentligen insikten och viljan att arbeta med modern IT i skolan och se till att IT-pedagoger blir en självskrivna del av arbetslaget i våra skolor?

– Det krävs ledarmod och omvärldskunskap för att formera skolan kring lärdomarna av vad bland annat ITIS och modern forskning med tydlighet säger: om vi sätter elevernas kunskapsutveckling i centrum gäller det att fortast möjligt sätta igång och arbeta med datorn som pedagogiskt verktyg.

Däremot är det ingen självklarhet att IT-användning i skolan visar på IT-kompetens hos lärarna, menar Fredrik Pedersen-Dambo. Det finns exempel på när IT kan vara hämmande för elevens utveckling i stället för tvärtom.

– I min önskevärld skulle det vara mer analys av hur och när eleverna lär sig. Ibland kan det som visas upp vara sken-

bara framsteg. Men när man kan visa att IT har bidragit till utveckling borde det också vara lönepåverkande, menar han.

DET FINNS naturligtvis också kommuner där IT-kompetens lönar sig för en lärare.

– IT-kunskap tas med i bedömningarna när lönesättningarna görs, säger Caroline Engstrand, IT-pedagog i Torslanda.

I Torslanda är problemet snarare att skaffa sig IT-kompetens.

– De flesta av de lärare som är duktiga på IT finns på låg- och mellanstadiet. På högstadiet är det värre. Där har kompetenskraven kring IT i skolan ökat markant, den tekniska utvecklingen går snabbt. Innan man har lärt sig tekniken blir den bara en extra arbetsbörda. Många väljer i stället att inte blanda in IT i undervisningen, det komplicerar bara.

Iris Strömberg är rektor i jämtländska Krokom:

– IT-kunskapen är ett plus vid lönesättning också här, den bakas in i den samlade kompetensbedömningen.

För att lärarna ska vilja lära sig använda IT är skolans inställning till tekniken betydelsefull, menar hon. Den måste få kosta, få ta tid, den måste locka. Lärarna ska bli nyfikna, vilja lära sig.

– Jämfört med andra kommuner har vi det bra här. Vi har en fungerande teknik, som börjar bli tillräckligt stabil och mogen för att klara skolan. Och i Krokom har skolorna en gemensam utvecklingsbudget. Rektorerne fördelar resurser och lägger upp den långsiktiga IT-strategin.

Läs mer om attitydundersökningen på www.kollegiet.com/attityd06.

STIG ROLAND RASK:

Att utmana är utmaningen!

MIN YNGSTA DOTTER har många bra och fantastiskt engagerade lärare. Bland annat såg hennes arbetslag till att arrangera en resa med titeln "I Schindlers fotspår" när hon gick andra året i gymnasiet. Efter att noggrant ha studerat och diskuterat filmen om Oskar Schindlers lista begav de sig till Krakow för att under fem dagar besöka de miljöer som skildras i filmen; emaljfabriken, apoteket i det judiska ghetton och naturligtvis de fasansfulla utrotningslägren Auschwitz och Birkenau.

Efter hemkomsten var min dotter mycket berörd av det hon hade sett. Säl- lan har hon haft så mycket att berätta från en resa och aldrig med så mycket allvar och engagemang.

Kvällarna veckan efter resan satt hon sedan tillsammans med två av sina klasskamrater och förde över sina bilder från deras digitalkameror till datorn. Med hjälp av de bästa och känslomässigt starkaste fotografierna satte de sedan samman ett bildspel, de la till informerande texter och efter ett långt funderade och prövande av olika alternativ adapterade de Jan Johanssons melankoliska tolkningar av svensk folkmusik till bildspelet. Det gav en märkligt suggestiv relief åt bildinnehållet.

– Fantastisk, utropade jag, ordentligt berörd, efter att ha sett premiärvisningen. Det här kommer era lärare att bli mycket imponerade av.

– Våra lärare?! svarade de med en mun och såg frågande ut. Det här är inget skolarbete. Vi har inte fått några sådana läxor eller uppdrag. Det här har vi gjort för vår egen skull. Vi har inga planer på att visa bildspelet i skolan.

Det här visar att resurserna finns! Det är hög tid dags för skolan att ta dem i anspråk!

KK-STIFTELSENS senaste undersökning om attityder, tillgång och användning av IT i skolan presenterar som vanligt många intressanta siffror och informationer. Bland annat ser vi att svenska

gymnasieelever har en mycket god tillgång till olika typer av IT-verktyg i hemmet. Till exempel har hela 98 procent datorer hemma och 96 procent av dem är uppkopplade till nätet. Det är en internationellt sett anmärkningsvärt hög siffra. Den visar att internet är i princip lika vanligt som tv:n i de svenska tonårshemmen och förmodligen mer frekvent än till exempel fast telefoni.

Detta öppnar för fantastiska möjligheter för skolan. Den pedagogiska verktygslådan har fått mängder av nya redskap. Men frågan är hur väl dessa nya möjligheter tillvaratas?

För samtidigt som vi imponeras av tillgången till IT är det hela 74 procent av gymnasieeleverna som anger att de använder datorn hemma med koppling till skolan 1–2 timmar i veckan - *eller mindre*. Det är en förvånansvärt låg siffra. Den antyder att skolan ännu inte förmått att utnyttja tonåringarnas lust till medialt skapande och kreativt självständigt arbete. Redskapen har de likväl som kunnandet. Nu väntar de bara på att utmanas till att använda dem.

Många barn och ungdomar har ett genuint intresse av att skapa och den nya tekniken öppnar fantastiska möjligheter för detta. När skolan lär sig använda det – vare sig det handlar om intryck från en resa eller något annat – finns många vinster att hämta ut och outnyttjade resurser att ta i anspråk.

ATT UTMANA barn och ungdomars kreativitet och skaparlust är en av skolans stora utmaningar!

Stig Roland Rask är projektledare på **KK-stiftelsen** och tidigare **SO-lärare** vid Fredriksdalsskolan i Lidköping.

Björknässkolan en av tolv innovativa skolor i världen

Microsoft har utsett tolv innovativa skolor i världen, däribland Björknässkolan i Nacka. Syftet är att de innovativa skolorna ska visa vägen mot den nya och moderna skolan som låter tekniken vara en naturlig del av undervisningen.

– Utbildning är nyckeln till ekonomisk utveckling och konkurrenskraft, sa Microsofts ordförande Bill Gates under det tal där han tillkännagav de tolv skolorna.

Microsoft kommer att hjälpa de innovativa skolorna med strategisk planering, supportpersonal och tekniska lösningar.

För fem år sedan beslöt Björknässkolans ledning att inleda en seriös satsning på att utveckla en IT-stödd pedagogik.

– Björknässkolan är ett utmärkt exempel på en skola som har förstått att IT inte behöver vara ett självändamål. Det är ett redskap som dels hjälper lärare att undervisa med nya verktyg och dels förbereder eleverna på den verklighet som råder i dag, säger Eva Pethrus, ansvarig för Partnerskap i Lärande på Microsoft i ett pressmeddelande i anslutning till att Björknässkolan utsågs till en innovativ skola.

► www.microsoft.com/sverige/education/

Varmaste vintern på länge – hur mår vår planet?

Efter det minst sagt underliga vintervädret har diskussioner om människans påverkan på klimatet blivit aktuella än någonsin.

Svenska Filminstitutet har tagit fasta på detta och samlat en massa intressant material som riktar sig direkt till skolor som vill arbeta med klimatfrågor. Filmhandledningar och fakталänkar till filmer som AI Gores uppmärksammande "En obekväm sanning" blandas med tips om organisationer som tagit fram material specifikt anpassat för att användas i klassrum vid arbete med miljö- och klimatfrågor.

Ladda till exempel ner lärarhandledningen till den välgjorda svensktoproducerade dokumentärserien "Planeten" och prata om hur våra handlingar i dag påverkar vår framtid. Vad kan vi göra för att stoppa den negativa utvecklingen – går det ens? År 2050 beräknas jordens befolkning ha växt till 9 miljarder – är vi villiga att ge avkall på vår bekvämlighet för att rädda vår planet?

► www.sfi.se/klimat

► www.svt.se/planeten

Ove Jobring och Urban Carlén på OLC-gruppen vid IT-universitetet i Göteborg forskar kring hur nätbaserade lärgemenskaper kan användas för kompetensutveckling.

Konsten att lära gemensamt

Hur värnar man om den egna kunskaps- och kompetensutvecklingen i en tid då arbetsgivaren lägger allt större ansvar på den enskilde?

Allt fler upptäcker och uppskattar utvecklingen av gemensamma lärgemenskaper på nätet, Online Learning Communities, OLC.

Vid IT-universitetet i Göteborg arbetar forskarna Ove Jobring och Urban Carlén med frågor kring uppkomsten, betydelsen och utvecklingen av OLC.

VISSA PRATAR om lärande nätverk, andra om nätbaserade eller digitala mötesplatser. Begreppsförvirringen är stor när det handlar om att beskriva människors växande intresse av att utbyta erfarenheter och samtala kring gemensamma ämnen på nätet.

– OLC är ett internationellt etablerat begrepp som vi använder oss av och som enkelt uttryckt handlar om hur människor kommunicerar och skapar något tillsammans på nätet. Tonvikten ligger på utbytet och interaktionen mellan deltagarna, snarare än på själva förmedlandet av information, säger Ove Jobring.

Han är utbildad ekonom med inriktning på organisationsvetenskap. Under flera år har han varit verksam inom området IT och lärande och ansvarar för forskningsprogrammet OLC vid IT-universitetet i Göteborg, som ingår i KK-stiftelsens forskningsprogram LearnIT.

Syftet med forskningsprogrammet är att studera hur kunskap växer fram inom området för OLC, men också att förstå den potentiella betydelse som lärgeme-

nskaper på nätet har för lärande och kompetensutveckling hos olika yrkesgrupper.

– Det är en väsentligt mycket tuffare arbetssituation idag. Man kan tydligt se att organisationer och företag förskjuter ansvaret för det egna lärandet och den egna kompetensutvecklingen till den enskilde individen. Större och större krav ställs på att uppgradera sin anställningsbarhet för att arbetsgivaren ska vara intresserad, säger Ove Jobring.

En viktig uppgift är därför att etablera tekniska plattformar och olika stödsystem för att medlemmarna eller de anställda ska kunna tillgodose sina utbildningsbehov och utveckla rätt kompetens.

– Det är av betydelse att undersöka vad som gör att människor lär tillsammans med stöd av IT. Kunskapen kan sedan användas för att utveckla nya former för lärande och en teknik som utgår ifrån människors behov och deras sätt att lära och samarbeta, säger Ove Jobring.

ETT EXEMPEL på en välfungerande och prisbelönad nätgemenskap är Forum för allmänmedicin.

– Den startade 1999 och är en aktiv gemenskap där läkare diskuterar och delar med sig av vetenskapliga rön och artiklar. De ger också varandra stöd i form av personliga reflektioner kring olika patientfall och

”Gemenskaper är gemensamma historier av mening”

ETIENNE WENGER

man kan också relativt snabbt få svar på inskickade frågor, säger Urban Carlén, doktorand vid Institutionen för tillämpad IT vid Göteborgs universitet.

Analysen av samtalen och interaktiviteten i lärgemenskapen ingår i hans pågående avhandlingsarbete.

FÖR ATT BEHÅLLA aktivitet och engagemang i lärgemenskaper på nätet krävs en förståelse för vad det är som skapar de viktiga processerna, utifrån vilka grupper man arbetar med och vilka perspektiv dessa grupper har, menar Ove Jobring.

– Det är lite förrädiskt med framgångshistorier och lätt att tro att det bara är att kopiera lyckade exempel, men så enkelt är det inte. Det är oerhört grundläggande att man bygger en gemenskap utifrån de människor som deltar och de förutsättningar som finns, säger Ove Jobring.

Hans förhoppning är nu att intresset för OLC ska sprida sig i samhället och att man ska öppna sig för de möjligheter som finns inom nätbaserade gemensamma lärgemenskaper.

– Jag trodde i och för sig att vi skulle ha kommit längre, men nu händer det mycket. Min ambition är att hjälpa företag och organisationer att pedagogiskt starta och utveckla mötesplatser för kompetensutveckling på nätet, säger Ove Jobring.

EVA NORDIN

FAKTA LÄRGENSKAPER PÅ NÄTET

Viktiga förutsättningar för att en nätbaserad lärgemenskap avsedd för kompetensutveckling ska fungera:

- ▶ Att det finns kunnig och kompetent personal som kan leda och organisera aktiviteterna i gemenskapen.
 - ▶ Att det finns en tydlig och klar metod och struktur så att de medverkande förstår vad som händer.
 - ▶ Att deltagarna upplever att gemenskapen arbetar med praktiska och angelägna frågor.
 - ▶ Att det finns tydliga och klara gränser kring medlemskap
 - ▶ Att försiktigt, medvetet och kontinuerligt tillföra kunskap som ger energi och kreativitet i systemet.
- ▶ Om du vill veta mer om Online Learning Communities: Se OLC-gruppens webbplats: www.olcresearch.net

Vill du veta mer om hur lärgemenskaper kan startas och utvecklas och vilka förutsättningar som krävs för ett aktivt deltagande går det att beställa triologin om lärgemenskaper, utgiven på Studentlitteratur:

- ”Lärgemenskaper på nätet – en introduktion” (2004)
- ”Att förstå lärgemenskaper och mötesplatser på nätet” (2005)
- ”Att skapa lärgemenskaper och mötesplatser på nätet” (2006)

På nästa sida kan ni läsa om
Kunskapsnätet, en nätbaserad lärgemenskap
för skolorna i Göteborg ▶

Bibliotek utan böcker – går det?

Tänk dig ett bibliotek utan böcker, där verksamheten bygger på digitala medier, kollektiv intelligens och sociala nätverk. Peter Giger, doktorand på Blekinge tekniska högskola forskar om hur web 2.0 påverkar våra bibliotek och våra bibliotekarier.

– Den innebär nya sätt för bibliotekarien och användarna att förhålla sig till varandra. Till skillnad från tryckta böcker är digitala dokument i högsta grad något som man interagerar med tillsammans med andra och där innehållet ständigt kan kommenteras, utvecklas och förändras. Därför är det nödvändigt för båda parter att tänka om och tänka nytt, säger Peter Giger.

Bibliotekariens arbete kommer inte längre enbart kretsa kring att styra och kontrollera tillgången till information, utan mer om att tillsammans med användarna leta upp, skapa, organisera, strukturera och sprida den information som man behöver till biblioteket. Arbetet måste ske i nätverksform och man måste kunna dra nytta av varandras skilda kunskaper och erfarenheter.

– Det är nyttigt att ställa sig frågan om bibliotekets verksamhet skulle kunna fungera även om böckerna försvann, säger Peter Giger. Tyvärr är detta fortfarande en känslig fråga för många bibliotekarier, men det är en utveckling som det kommer att bli nödvändigt att kunna hantera.

På www.kollegiet.com/bibliotek2.0 finns mer att läsa om Peter Gigers forskning.

LearnIT har ny webbplats

KK-stiftelsens forskningsprogram om lärande och IT, LearnIT, har fått en ny webbplats om den forskning som bedrivs inom programmet. Här finns också information om internationella kontakter, forskarutbildning och alla publikationer som producerats.

Besök LearnIT:s webbplats på www.learnit.org.gu.se

Lärande, IT och samhällsomvandling

Att studera på distans blir allt vanligare, men vad innebär det egentligen för deltagarna? En ny rapport som gjorts med stöd av KK-stiftelsen belyser bland annat hur distansutbildning påverkar motivation och förmåga att använda digital teknik.

I rapporten diskuteras gränserna mellan deltagarnas studier och deras vardagsverksamheter och vad ett eventuellt överskridande av gränserna får för konsekvenser.

Rapporten heter ”Lärande, IKT och samhällsomvandling” och är baserad på intervjuer med ett tjugotal deltagare i distansorganiserad och IT-baserad folkbildning. Den är utgiven av Folkbildningsrådet, som finansierat projektet i samarbete med KK-stiftelsens forskningsprogram om lärande och IT, LearnIT.

Rapporten finns att ladda ner från Folkbildningsrådets webbplats, www.folkbildning.se/download/573/x/IKT-samhalle.pdf

MAGNUS GOTANDER

Stefan Osla från Göteborgs skolutvecklingsenhet och Niklas Eriksson, lärare på Glöstorpskolan, tycker att Kunskapsnätet har skapat stora utvecklingsmöjligheter.

Kunskapsnätet samlar skolorna i Göteborg

Virtuella läxor, matematikutbyte med Shanghai, prenumerationer på radio- och tv-program och interaktiva läromedel. Möjligheterna till ett växande lärande på nätet är stora. I Göteborg är alla skolor anslutna till Kunskapsnätet, en IT-baserad lärgemenskap som nu går in i en ny, modernare fas.

SEDAN 1999 har Göteborgs skolor haft tillgång till Kunskapsnätet, en miljö på internet som skapar förutsättningar för kommunikation, diskussion, kunskapsbildning, individuellt arbete och interaktiva samarbetsmöjligheter.

– Vår ambition är att Kunskapsnätet och det IT-stöd som det ger ska bygga på en pedagogisk tanke. Sedan 2002 har vi genom projektet Lust@IT utbildat lärare och pedagoger att i arbetslag utveckla lärandet i skolan med hjälp av IT. Från kommunens sida har vi stått för handledning och workshops, säger Stefan Osla, utvecklingspedagog vid Center för Skolutveckling i Göteborg.

Kunskapsnätet ger lärare och elever tillgång till framförallt två viktiga verktyg: e-post och samarbetsrum (projekt-rum).

– IT-stödet ger oändliga utvecklingsmöjligheter till individuella och kollektiva lärprocesser. Det är bara kreativiteten

och aktiviteten bland lärarna som sätter gränserna, menar Stefan Osla.

Polhemsgymnasiet på Lindholmen i Göteborg har till exempel haft ett virtuellt utbyte med Shanghai i Kina. Via MSN utbyter man matteuppgifter med varandra. Vissa skolor i Göteborg använder också IT för att beskriva sociala och kognitiva lärandeprocesser med hjälp av ljud och rörliga bilder.

NIKLAS ERIKSSON är lärare på Glöstorpskolan. Det är en grundskola med cirka 550 elever i Tuve på Hisingen i Göteborg. Han ser många fördelar med Kunskapsnätet, bland annat att möjligheterna att utveckla moderna pedagogiska och administrativa IT-stöd för skolan.

– Som lärare har vi både egna och gemensamma samarbetsrum där vi lägger in det vi tycker är användbart, som planeringar, lektionstips, samtalsmetodik, scheman, veckoplaneringar och målbeskrivningar. Det är oerhört användbart för mig som lärare. Jag fått en större överblick och insyn i vad andra gör och jag behöver inte längre söka information på ett tidsödande sätt, säger Niklas Eriksson.

– Men alla delar inte min entusiasm, alla är inte förtjusta i IT. Och det hänger mycket på den enskilda läraren hur mycket Kunskapsnätet används och utvecklas.

FÖR ELEVERNA finns både enskilda och kollektiva projektrum. Här finns också ett flertal kunskapskällor med ett omfattande länkskaffereri. För de äldre eleverna finns också möjlighet att besöka Ugglan, ett virtuellt gymnasiebibliotek. För de yngre eleverna finns en länk som anpassar möjligheterna till kunskapsinhämtning till barnens ålder.

Föräldrar har också möjlighet att ta del av exempelvis scheman, utvärderingar av samarbetsamtal, planeringar och målbeskrivningar. Niklas Eriksson uppskattar att cirka 60 till 70 procent av föräldrarna i hans arbetslag aktivt tar del av information på Kunskapsnätet.

EN UTVÄRDERING av Kunskapsnätet visar att aktiviteten och engagemanget skiftar stort mellan skolorna och att användningen varit relativt låg i vissa skolor.

– Införandet skedde utan tillräcklig förankring i verksamheten och i ett skede där många skolor inte var riktigt mogna. Men verkligheten har kommit ifatt och till och med gått förbi Kunskapsnätet. Därför kommer vi nu att vidareutveckla Kunskapsnätet. Lärare kommer också att få ta del av ett certifieringsprogram för att kunna höja sin pedagogiska och digitala kompetens, säger Stefan Osla.

EVA NORDIN

Torsby-lärarna lär sig webb 2.0

Bloggar kan vara ett mångsidigt verktyg i skolan. Men för att kunna använda nya verktyg i undervisningen måste lärare få tid att lära sig hur. Paul Iman, IT-pedagog i Torsby, lär pedagogerna i kommunen att använda bloggar, wikis och andra webb 2.0-resurser.

– DET ÄR VIKTIGT att webben inte bara ses som en informationskanal som fungerar på samma sätt som traditionella massmedier, säger Paul Iman som sedan tre år tillbaka jobbar som IT-pedagog i värm-ländska Torsby.

Paul Iman menar att det är viktigt både för lärare och elever att förstå hur enkelt det är att skapa och sprida information på nätet. En blogg kan till exempel fungera som en utmärkt ingång till diskussioner kring begrepp som personlig integritet, objektivitet och källkritik.

Paul Iman försöker visa lärare och elever i Torsby på fördelarna med att använda webb 2.0 i undervisningen.

Men för att blogga måste lärarna få den tid det tar att lära sig använda de nya verktygen. I Torsby har Paul Iman som uppgift att ge det stöd som krävs för att det ska fungera, både när det gäller teknik och pedagogik.

– Jag brukar ofta påpeka att man inte kan driva en blogg bara över en vecka. Det krävs ett arbete över en längre period, gärna en termin eller två, säger han.

– Lärarna måste även skapa rutiner för sitt arbete med bloggen och se till att läsa

elevernas texter regelbundet. Eleverna blir motiverade att skriva när de kan nå en större publik, men då måste lärarna också ta sitt ansvar för att det hela ska fungera.

En blogg kan användas på en rad olika sätt: den kan fungera som ett hjälpmedel i språkutvecklingen och som ett praktiskt sätt att träna skrivandet och förmågan att diskutera, resonera och argumentera. Läraren kan ge eleverna i uppgift att skriva korta texter utifrån sina egna intressen, som de kan ta itu med när de har tid och möjlighet. Eleverna kan sedan läsa och kommentera varandras texter. Nu när de alla flesta snart har bredband hemma, är detta för det mesta fullt genomförbart.

Bloggen kan också vara ett interaktivt alternativ till lärarnas veckobrev, en kombinerad dagbok och klassportal där föräldrarna kontinuerligt följer vad som händer och själva kan skriva inlägg och kommentarer. Den kan också fungera som en portfolio, i synnerhet om den används under flera terminer.

UNDER DET HÄR läsåret följer Paul Iman tiopoängskursen Publicistiskt arbetssätt i

skolan, en internetbaserad distanskurs i medie- och kommunikationsvetenskap för lärare på Karlstads universitet.

Kursen ger kunskap om nätet som arena för elevernas skolarbete och diskuterar orsakerna till medieintresset bland barn och ungdomar samt hur egen medieproduktion kan förbättra ämneskunskaper och mediekompetens.

Undervisningen bygger på kollektivat lärande och praktisk användning av olika typer

av webbaserade

tjänster. Bland annat skapar kursdeltagarna en gemensam wiki, där man utvecklar digitala läresurser som är öppna och fritt tillgängliga.

Ett resultat av kursen är att

eleverna och lärarna i

år 7 till 9 på Frykenskolan under hösten har startat en skoltidning som använder bloggplattformen Wordpress.

Läs mer om bloggar i undervisningen på www.kollegiet.com/bloggar.

Två exempel på elevbloggar i Torsby.

BLOGGPROJEKT I TORSBYS SKOLOR:

Sexorna i Holmenskolan började blogga för ett år sedan. En fyra i Holmenskolan bloggar och hoppas att den lever vidare hela mellanstadiet. Åttorna i Frykenskolan började blogga under hösten. Högstadiet i Frykenskolan har startat en skoltidning i bloggplattformen Wordpress.

Alla brittiska elever ska ha internet hemma

Storbritannien ligger i framkant när det gäller IT i skolan. Sammanlagt har staten snart investerat sjuttio miljarder kronor på infrastruktur, kompetensutveckling och digitala läresurser. Inget tyder heller på att regeringen tänker slå av på takten.

– INOM KORT drar vi gång ett arbete som ska garantera alla elever internetanslutning även utanför ordinarie skoltid, upp gav den brittiske skolminister Jim Knight på Bett-mässan i januari.

– De skolor som lyckats bäst med att

integrera IT i det dagliga arbetet kan tydligt visa att undervisningssituationen förbättras, tillade han.

Dagen innan presenterade Becta, den brittiska myndighet som stöder och bevakar den pedagogiska IT-användningen, en ny forskningsrapport. Rapporten visar att IT-användningen har en rad positiva pedagogiska effekter, eleverna blir mer studiemotiverade och deras lärande förbättras.

Interaktiva whiteboards används till exempel med gott resultat, särskilt

tillsammans med andra IT-lösningar. Datorspelen förbättrar elevernas förmåga att fatta beslut, hantera information och att arbeta tillsammans och användningen av videokonferenser ökar både engagemanget och skapar bättre förutsättningar för samarbete och diskussion.

En viktig slutsats i rapporten är att varje skola måste ha en IT-strategi med tydliga milstolpar som regelbundet utvärderas och följs upp.

Läs mer på www.kollegiet.com/internethemma.

Mr Flower Power fyller 300 jämnt!

I år är det 300 år sedan Carl Linnæus, mer känd som Carl von Linné, föddes i småländska Råshult. Det firas över hela världen, men kanske främst i Sverige där utställningar, tävlingar, exkursioner, konserter och föreläsningar avlöser varandra under hela året.

LINNÉÅRET invigdes nyligen i Växjö med pompa och ståt – Kungen klippte band och "Linnæus Rex" – hyllningssymfonin skriven av glamrockaren Ola Salo uruppfördes. På den officiella webbplatsen www.linne2007.se finns ett kalendarium där man kan söka på evenemang, region och månad, och googlar man "Linnéåret" dyker ett flertal lokala webbplatser upp som talar om vad som händer i till exempel Skåne, Västsverige och på Gotland.

Under hela året fullkomligt haglar det av aktiviteter över hela landet. Det finns evenemang för alla åldrar, men fokus ligger på ungdomar. "Unga Forskarens Linnépris" delas till exempel ut till en person mellan 15 och 20 år som gjort en insats för samhället i Linnés anda, genom naturvetenskap och teknik. En annan tävling är "Linnéspelen" där unga programme-

rare kan vinna 10 000 kronor genom att utveckla ett dataspel eller liknande som bidrar till att ungdomar får upp ögonen för naturvetenskap.

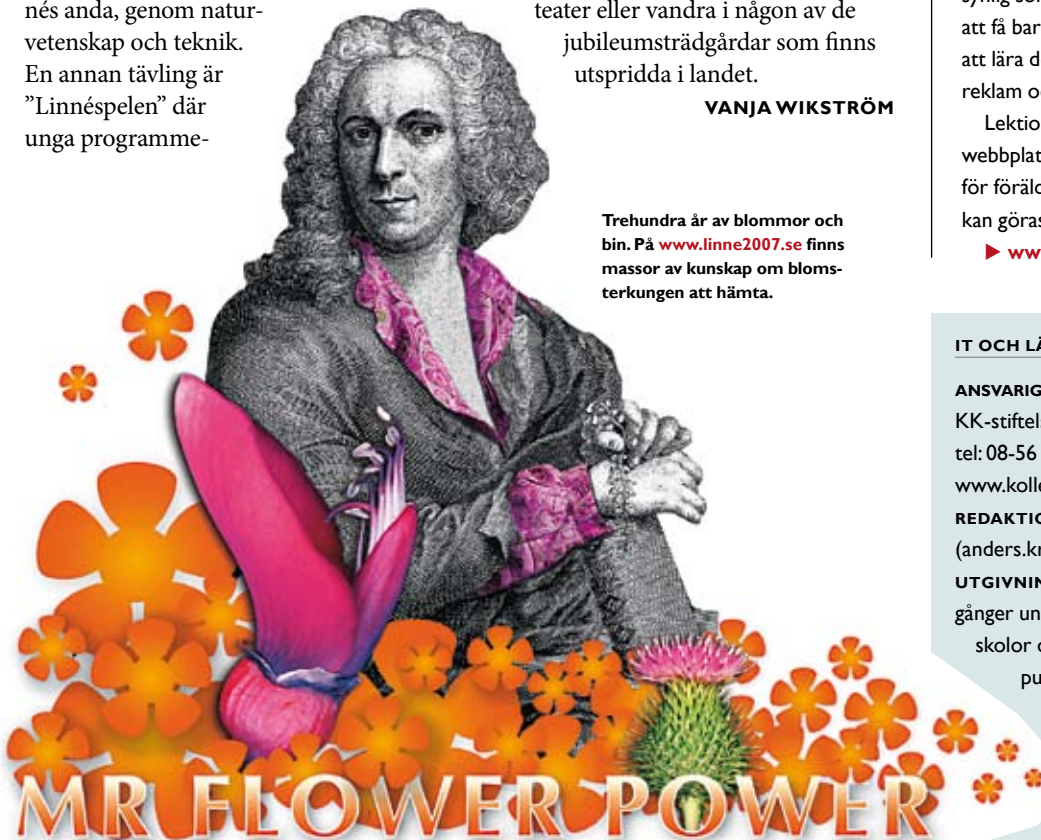
EN STOR SATSNING är också "Skolprojekt Linné" som görs i samarbete med Myndigheten för skolutveckling och Nationellt resurscentrum för biologi och bioteknik. Projektet vänder sig till lärare inom förskola, grundskola och gymnasium och bidrar med kreativa idéer om hur man på ett tvärvetenskapligt sätt kan arbeta med naturvetenskap i skolan.

Till projektet hör "Linnéktioner" som kan beställas kostnadsfritt från webbplatsen; inspirationshäften med utgångspunkt från Linnés liv och verksamhet med ett dåtid/nutid/framtidsperspektiv. Till häftena finns också konkreta lektionsförslag.

För den som är intresserad av mer fristående aktiviteter går det också att hänga med på fågelskådning, besöka vandrande konstutställningar, lyssna på föredrag, njuta av en konsert, gå på teater eller vandra i någon av de jubileumsträdgårdar som finns utspridda i landet.

VANJA WIKSTRÖM

Trehundra år av blommor och bin. På www.linne2007.se finns massor av kunskap om blomsterkungen att hämta.

På internet finns allt – utom ångerknapp

Det förs en ständig debatt om barns och ungdomars säkerhet på nätet. Nu har Microsoft tagit fram ett läromedel i samarbete med Medierådet och Myndigheten för skolutveckling – Livstid.

Materialet riktar sig till lärare, föräldrar och elever i årskurs 6 till 9, och tar upp frågor som integritet, säkerhet och trygghet. Både lärarhandledning och elevmaterial finns att ladda ner, där såväl netikett och källkritik tas upp, liksom vad som händer med lättklädda bilder som råkar hamna på internet, och problematiken med ryktes-spridning. På sajten finns också interaktiva berättelser där barn, lärare och föräldrar på ett lätt och roligt sätt kan lära sig mer om hur man surfar säkert.

► www.livstid.org

Allt går att sälja med mördande reklam – eller?

I takt med att informationssamhället breder ut sig ökar också kraven på att kunna sälja och tolka alla reklambudskap som vi överöses med.

Mediasmart är ett läromedel som vänder sig till elever i åldrarna 10–13, det utgår ifrån läroplanen och ska lätt kunna integreras i flera olika ämnen. Sajten tar upp såväl synlig som "osynlig" reklam, och syftet är att få barn att bli mer mediekritiska genom att lära dem känna igen olika typer av reklam och dess budskap.

Lektionsunderlag går att ladda ner från webbplatsen, som även har bra information för föräldrar med exempel på övningar som kan göras hemma vid middagsbordet.

► www.mediasmart.se

IT OCH LÄRANDE 1/07

ANSVARIG UTGIVARE: Anders Kretz, KK-stiftelsen, Box 3222, 103 64 Stockholm, tel: 08-56 64 81 00, fax: 08-24 75 09, www.kollegiet.com, www.kks.se.

REDAKTIONSRÅD: Anders Kretz, redaktör (anders.kretz@kks.se) och Carina Olsson.

UTGIVNING: IT och lärande utkommer sex gånger under 2007 och skickas till samtliga skolor och lärarutbildningar i Sverige samt publiceras på www.kollegiet.com.

LADDA NER: IT och lärande kan laddas ner som pdf från www.kollegiet.com. Välj Tidningen IT och lärande i vänstermenyn.

TRYCK: Ekotryckredners, Stockholm.

KK-stiftelsen <>